

ПРОЕКЦИЈА БАЛКОН PROJECTION BALCON BALCONY PROJECTION ةفرش طاقس إا

2006-2009

МАКЕДОНСКА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ СКОПЈЕ

ПРОЕКЦИЈА БАЛКОН

Томе Аџиевски
Станко Павлески
Јован Шумковски

ЛИКОВЕН САЛОН НА МАНУ, ДЕКЕМВРИ 2009

ПРОЕКЦИЈА БАЛКОН PROJECTION BALCON BALCONY PROJECTION عفرش طاقس إا

АЛЕКСАНДАР, Париз
АВТОМОБИЛСКИ ПРОЗОРЕЦ 1, Њујорк
АВТОМОБИЛСКИ ПРОЗОРЕЦ 2, Њујорк
СКАРАБЕЈ, Александрија

ALEXANDER, Paris
A CAR WINDOW 1, New York
A CAR WINDOW 2, New York
SCARAB BEETLE, Alexandria

Томе Аџиевски
Станко Павлески
Јован Шумковски

Tome Adzievski
Stanko Pavleski
Jovan Shumkovski

2006-2009

АРХИТЕКТУРАТА НА БАЛКАНСКИТЕ УМЕТНИЧКИ БАЛКОНИ

Која е и каква е архитектурата на балканските уметнички балкони? И згора на тоа какви сè проекции се можни ако гледаме од балконот надолу, во должина и во ширина, па дури и во недоглед, или, пак, ако гледаме кон балконот, одоздола - нагоре, со сите можни белези што возвишеноста може да ги изгради во ваквите уметничко-општествени пригоди?

Но, ако денес можеме да говориме за архитектурата на информационите системи, за архитектурата на текстот или, пак, за архитектурата на определен проект, тоа е веќе сигурен знак дека терминот архитектура, како што вели Даниел Пенсон /Pinson/ „го проширил обемот на своето значење“, но и дека нешто битно се случило и со уметноста и со убавите уметности во целина. Ако „уметноста на градењето“, како што вообичаено се определуваше архитектурата, дури и денес се врзува за вредностите на „отворениот симболизам на модерната“ (Норберг-Шулц /Norberg-Schulc/), пришто симболот се врзува за субјектот и од него директно произлегува, тогаш иако симболот на почетокот на третиот милениум го има изгубено своето метафизичко значење, сепак, тој сè уште се наоѓа во

средиштето на човечката комуникација со природата.

А што е *балконот* ако не е симбол за она што е посредување помеѓу надворешното и внатрешното на домот и на институцијата, помеѓу јавното и интимното, помеѓу *ние* и *тие*.

Од дамнини па до Викторијанското доба, од добата на новите идеологии (и на фашизмот и на комунизмот) балконот е место за непосредно обраќање кон насобраниот народ. Од идеолошките говори врзани за балконите на нашите незадоволства, па сè до балконите на нашите задоволства и среќи (олицетворени во љубовните балкони на Ромео и на Сирано), и оние од народната архитектура (кои како *чардаци* суптилно се поставуваат помеѓу небото и земјата – но „ни на небо ни на земја“), трае двојноста и двосмисленоста на симболиката на балконот. Ова траење е подзасилено и со нашите сеќавања за балконите (еден и два) во киното „Култура“ (нашето скопско “Nuovo cinema Paradiso”), или, пак, за прочуеното претставување на балконот и на брзината во уметноста, како на пример она на Џакомо Бала /Giocomo Balla/ и на неговата „Девојка што трча на балкон“ (1912), девојката која неизмороно

влетува во футуризмот следејќи го Футуристичкиот манифест од 1909 година на Маринети /Marinetti/ и неговиот прочуен став: „Тркачкиот автомобил (. . .) поубав е од Ника од Самотрака“.

Во Скопје, театарските балкони на стариот театар (што сега како симулации и симулакруми се возобновуваат) им овозможуваат на Скопјаните до земјотресот (1963) да уживаат во театарските и оперските претстави од височина, иако во овој магичен простор никогаш не се одиграла култната претстава на Жан Жене „Балкон“, која кон крајот на 50-те и во 60-те години ширум Франција и светот се игра и се забранува, провоцира и скандализира, но и ги поттикнува мислителите како Сартр, Голдман или Шекнер да ја толкуваат оваа чудна проекција на *светецот*-отпадник Жене!

Сепак, „Проекцијата Балкон“ на тројцата наши современи светци на визуелното и на сетилното (Ациевски, Павлески, Шумковски) е проекција на дванаесет (4 x 3) различни проекти на три различни простори и три различни континенти: Европа-Америка-Африка (Париз 2006 – Њујорк 2007 и 2008 - Александрија 2009). Овие проекции, како works-in-progress но и како само-референцијални пристапи кон сопствената и кон уметничката стварност во целина, ни покажуваат дека светот на современата уметност е неделив и ист и на

Балканот и во Македонија, и во цивилизациските и во уметнички центри како Париз, Њујорк или Александрија.

Токму затоа **Томе Ациевски** (1958) - со своите проекции за идеолошкото и за стварното на уметноста, за уметноста како „контролирана и автоцензурирана духовна активност“ што длабоко понира во сферите на индивидуалитетот - на показ ја изнесува прикљештеноста на индивидуата од доминантниот модел на постојното и универзалното. Оттаму, проекцијата „Господи спаси ги еретичите“ (Париз 2006) – е проект за менливоста и минливоста на религиозните, идеолошките, етичките и естетските норми, сето тоа затскриено зад фотографијата како роланбартовски *studium-punctum* за монументалната катедрала Нотр-дам во Париз. Вториот проект од оваа тетралогиа, „Азил-Азил“ (Њујорк 2007) – е проект потрага по сопствениот азил во рамките на семејството и во контекст на роденденот на дедо Илија, исто така претставен преку семејни фотографии; тоа е едноставна проекција на семејно-уметничкиот азил во форма и на „семејна сличност“ /family resemblance/ (Витгенштајн), но и во форма на херменевтика на уметноста како игра, симбол и свеченост (Гадамер)! Проекцијата, пак, „Артизам-примитивизам“ (Њујорк 2008) е бал-

канско-балконска проекција на губењето на аурата во поодделни дела и концепти на авангардната уметност на 20-тиот век. Сенките на овие дела денес ни се чинат тривијални (на пример како кај Џеф Кунс /Jeff Koons/ или Зое Леонард /Zoe Leonard/) иако обидот и на тој и таков тривијален начин да се критикува постојната поп-култура е несомнен. Четвртиот, пак, проект „Арабеска“ (Александрија 2009) е врзан за рецепцијата на уметничкото дело и на уметноста, за сè поприсутната потреба да се комуницира со уметничките дела преку толкувањата, каталозите, книгите, библиотеките. Овој проект е обид, сличен на обидот од расказот на Едгар Алан По да се препознае и да се протолкува „Човекот на толпата“, но сега овој обид на Томе Ациевски е да се препознае мистикот во толпата од посетители на музејот, мистикот што ритуално се обединува со уметноста и со архитектурата.

Од друга страна **Станко Павлески** (1959) целосно е насочен кон „местата на меморија“ во нашата и во светската култура, оние места што се создаваат со „игрите на меморијата и историјата“ (Пјер Нора /Pierre Nora/), градејќи на тој начин една мета-фикционалност што треба да востанови други историски стварности, поинакви или паралелни со постојните и познатите. Во проектот „Омаж за Жан Жорес (...) Теата-

рот на Сара Бернар - 25 октомври 1903“ (Париз 2006), Павлески спроведува имагинарно сликовно поврзување на нашиот дух на Илинден 1903 - како типично место на националното револуционерно сеќавање, со духот на времето од театарот на Сара Бернар, при што уметничката театрализација на стварноста се врзува и за уметничкото сеќавање и за фактот дека, како што велеше Михаил Бахтин, сè со сè дијалогизира и оти метафичноста оттаму, како што можеме денес да тврдиме, успешно може да постои не само во книжевноста туку и во визуелните уметности. Аналогно на укажувањата на Патриша Во (Patricia Waugh) од 1984 година дека во книжевното дело постои јасен натпревар на различни дискурси, оние на „мемоарите, весниците, дневниците, историите, регистрите на конверзацијата, јавните записи, документаризмот“, така и во визуелната уметност, парадоксално, овие белези се несомнени и токму тие учествуваат во оформувањето и на ова и на следните три дела на Павлески од Проекцијата Балкон. За делото за кое авторот смета дека „егзистира во својата херметичност“ се врзува и сеќавањето за значајната дејност на хуманистот Жан Жорес и за подршката што тој и ја укажува на Македонија кон почетокот на 20 век. На тој начин уметноста станува составен дел на еден, како што вели авторот,

„ влез во времепловот од настани - слики и значења поврзани со Франција и Македонското прашање.“ Второто остварување под наслов „Томас Харлановиот Театар - 10 септември 1901: Календар на Ворхоловите Кули“ (Њујорк 2007), исто така кореспондира со историјата на секојдневниот живот, но и со историските нарации и метанарации, историски контаминации и со свесно оформените непостоечки хибридизации. Третиот, пак, проект „Маркус Гарвеј и Ман Реј Театар 1913 ...“ иронизира со вообичаените класно-расни стереотипи за односот црно-бело, за бинарните опозиции на Клод Леви Строс /Claude Lévi-Strauss/ во културата и во уметноста, а сето тоа низ сопствената само-ирониска, само-претстава овозможена и од уметничката соработка со фотографот Роберт Јанкуловски. Оформувањето на сопствените **митеми** кои се наоѓаат во бинарни опозиции што не се хронолошко поставени, туку генерираат значења од самата конфигурација, од односите меѓу митемите, води кон тоа вистината и лагата, фактите и фикцијата да зависат едни од другите подеднакво и да се изведуваат и толкуваат релационо а не супстанцијално. Оваа левистросовска „дива мисла“, ова успешно мајсторисување (бриколирање) во и со историјата, во и со уметноста, продолжува со обемиот епистоларен потфат што резултира со проекција-

та „Вистинска мрежна приказна“ (Александрија 2009), односно со книгата „Јас Птоломеј МКД & Н.В.Ништото“ во која се заробува виртуелната слика за себеси, за другиот, за времето и за просторот.

Проектираните светови на **Јован Шумковски** (1962), тргнувајќи од првиот „Три нови институции во Париз. Зошто да не...?“ (Париз 2006), преку „Њујорк во Скопје – Скопјанец во Њујорк“ (Њујорк 2007) и „Скопје како Њујорк“ (Њујорк 2008), па сè до последниот „Египетски памук“ (Александрија 2009), како да ја варираат и како да си подигнуваат со Бодријаровата тема „Друго од истото“. Во првиот случај од изложбата во Париз, се прави обид со помош на една фотографска хипотеза визуелно да се верифицира „постојењето“ на непостоечките, а толку потребни, општествени и социјални институции на нашата држава во средиштето на културата и уметноста - во градот што се гордее со Ајфеловата кула, Лувр и Бобур. Не случајно насловите на измислените институции се врзуваат за она што за нас (а и за самите Парижани) е нивен троен ексклузивитет: културата, комерцијата и кујната. Во проектот „Њујорк во Скопје – Скопјанец во Њујорк“ (Њујорк 2007) се тргнува од едно јасно разочарување од баналноста и неинвентивноста на една изложба за архитектурата на Њујорк одржана во МСУ во Скопје (2007) и се го-

вори за начинот како може креативно да се спроведе една „преобразба на обичното (баналното)“ /“the transfiguration of the commonplace“/, како што вели Артур Данто во неговата прочуена истоимена книга за модерната уметноста од 1981 година. Токму оваа реализација на „преобразбата на баналното“ во *уметничко* е она што со еден игровен *conversio simplex* го прави Јован Шумковски во својот проект. Од друга страна, аналогиите од следниот проект „Скопје како Њујорк“ (Њујорк 2008), не само што се случајни (*alea*) и затскривачки (*mimicry*), туку во себе ги содржат и елементите на натпреварот (*agon*) и на занесот (*ilunx*), според класичните одредби за играта и за игровноста кај Роже Кајоа. /Roger Caillois/ Затоа во завршниот проект „Египетски памук“ (Александрија 2009) оваа лудичност се трансформира во претпоставен веристички серијал – нашите во светот, во овој случај тоа е земјата на памукот Египет! Овој проект е во контакт и со генералната проектна релација на Шумковски која се темели врз претпоставени и реализирани фотографски паралели, хипотези, и ликовни утопии. Барањето и наоѓањето на египетската популарна и историска физиогномика која произлегува и се врзува за сличните лица фотографирани во Скопје, води кон визуелни симулации на фото-магазински репортажи од типот на „ние во

светот“, но, овојпат од една неочекувана и не толку иселенички-популарна земја како Египет.

Затоа дванаесетте приказни на тројцата раскажувачи (Томе, Станко и Јован) застанати на македонските, сиреч балканските балкони, повторно нè уверуваат во иманентната архитектоника на уметноста да создава свои светли светови, светови поубави и подобри од оние на стварноста. А во тие, имено, проекции - од на балкон или за на балкон - и се состои моќта на уметноста!

Иван Џепароски

THE ARCHITECTURE OF THE BALKAN ARTISTIC BALCONIES

What is the architecture of the Balkan artistic balconies and what is it like? And most of all, what are the possible projections if we look from the balcony down, in length, in width, even into the infinity, or if we look at the balcony up, with all the possible marks which exhilaration might create on such artistic- social occasions?

But if we refer today to the architecture of the information systems, the architecture of the text or the architecture of a particular project, then it is a positive sign that the term architecture, as Daniel Penson says, "...has broadened the scope of its meaning", and that something significant has happened, both with the architecture and the fine arts in general. If the "art of building", as the architecture used to be defined, is today evaluated with the values of the "open symbolism of the Modern Art" (Norberg - Schulc), where the symbol is related to the subject and directly proceeds from it, then although the symbol has lost its metaphysical meaning at the beginning of the third millennium, it is still the core of human communication with nature.

And what is the *balcony* but a symbol of the mediation between the exterior and the interior of the home

and the institution, between the public and the intimate, between *us* and *them*.

Since long time ago, all the way to the Victorian Age, since the time of the new ideologies (both of the fascism and communism), the balcony has been the place for direct addressing the gathered masses. From the ideological speeches related to the balconies of our dissatisfactions, all the way to the balconies of our satisfactions and happiness (epitomized in the love balconies of Romeo and Juliet and Cyrano) and those from the folk architecture (which are as a *çardac* subtly positioned between the sky and the ground - "neither in the sky, nor on the ground"), the duality and the double meaning of the balcony has been persisting. This persistence is somewhat reinforced by our recollections of the balconies (the first and the second) of the cinema "Kultura" (the "Nuovo cinema Paradiso" of Skopje) or of the famous presentation of the balcony and the velocity of the art, like the one of Giacomo Balla and his "Girl Running on a Balcony" (1912), the girl who tirelessly dashed into the Futurism following the Futurist Manifesto from 1909 of Marinetti and his well-known opinion : "The Racing Car" (...) is more beautiful than Nike

of Samothrace”.

In Skopje, the theater balconies of the old theater (which are now being renewed as simulations and simulacra) allowed the citizens of Skopje enjoy the theater and opera plays from above, although this magical facility newer showed the cult drama by Jean Gennes “The Balcony” which at the end of the 1950s and 1960s was banned and played in France and all over the world, provoking and scandalizing, but also inspiring the thinkers like Sartre, Goldman or Scheckner to interpret this peculiar projection of the *saint*-renegade Gennes!

However, “The Projection Balcony” of our three contemporary saints of the visual and the sensitive (Adzievski, Pavleski, Šumkovski) is a projection of twelve (4x3) different projects of three different spaces and three different continents: Europe, America, Africa (Paris, 2006, New York, 2007 and Alexandria, 2009). These projections as works-in-progress and as self-referential approaches to one’s own or to the artistic reality as a whole, show us that the world of contemporary art is indivisible and identical both on the Balkan and in Macedonia as it is in the civilization and artistic centers like Paris, New York or Alexandria.

This is why **Tome Adzievski** (1958) with his projections of the ideological and the real in art, on the art as a “controlled and self-censored spiritual activity” which

dives deeply into the spheres of individuality, points out the individual pinned by the dominant model of the present and the universal. So, the projection “God, save the heretics” (Paris, 2006) is a project on the variableness and transitoriness of the religious, ideological, ethical and esthetic norms, and all this disguised behind the photography as a Roland Barthes-like studium-punctum on the monumental cathedral Norte Dame in Paris. The second project of this trilogy, “Asylum-Asylum” (New York, 2007), is a search for one’s own asylum within the family and in the context of the birthday of grandpa Ilija, which is also shown through family photographs; it is a simple projection of the family-artistic asylum in the form of the “family resemblance” (Wittgenstein), but also in the form of a hermeneutic of the art as a game, symbol and ceremony (Gadamer)! The projection “Artism - Primitivism” (New York, 2008) is a Balkan-balcony projection of the loss of the aura in particular works and concepts of the avant-garde art of the 20th century. Today we find the shadows of these work trivial (like, for example, Jeff Koons or Zoe Leonard), although the attempt to criticize in that and such a trivial way the present pop-culture is evident. The fourth project, “Arabesque” (Alexandria, 2009) refers to the reception of the artwork and the art, to the growing need to communicate with the artworks through

interpretations, catalogues, books, libraries. This project is an attempt similar to the attempt included in an Edgar Allan Poe’s tale to recognize and interpret the “Man of the Crowd”, but this attempt of Tome Adzievski is to recognize the mystic in the crowd of the museum goers, the mystic that ritually unites with the art and the architecture.

On the other hand, **Stanko Pavleski** (1959) is completely focused on the “points in memory” in our and world culture, the points which are created with “the games of memory and history” (Pierre Nora), thus rendering a meta-fictionality which is to establish other historic realities different or parallel with the present and familiar ones. In his project “Homage to Jean Jaurès (...) the Theater of Sara Bernard - 25th of October 1903” (Paris, 2006), Pavleski creates an imaginary visual connection between our spirit of Ilinden 1903, as a typical place of the national revolutionary memory, with the spirit of the theater from the time of Sara Bernard, where the artistic dramatization of the reality is related to the artistic memory of the fact that, as Mikhail Bakhtin said, everything is dialogued with everything and that, consequently, the meta-fictionality, as we can see today, functions successfully not only in the literature but in the visual arts, as well. Analogue to the remark of Patricia Waugh from 1984 that in the literature work there is a clear competition of different discourses,

those of the “memoirs, newspapers, dairies, histories, registers of conversation, public notions, documentaries”, in the visual art, paradoxically, these particularities are obvious and they participate in the creation of this and the following three works of Pavleski from the Projection Balcony. The work which is considered by the artist as “existing in its own hermetic” is related to the memories of the notable commitment the humanitarian Jean Jaurès and the support he showed for Macedonia at the beginning of the 20th century. This is how the art becomes a constituent of, as the artist states, “an entry into the time machine of events - pictures and meanings related to France and the Macedonian question”. The second project, titled “The Theater of Thomas Harlan - 10th of September 1901: A Calendar of Warhol’s Towers” (New York, 2007) also corresponds with the history of everyday life and with the historic narrations and meta-narratives, historic contaminations and with the deliberately rendered non-existing hybridizations. The third project, “Marcus Garway and Man Ray Theater 1913...” ironizes with the usual class-racial stereotypes of the black-white relations, the binary oppositions of Claude Lévi-Strauss in the culture and in the art, and all this through his own self-ironizing self-representation was made possible with the artistic collaboration with the photographer Robert Jankuloski. The rendering

of the **mythemes** which are in binary opposition that are not chronologically ordered, but still generate meanings from the configuration itself, from the relations among the mythemes, leads to making the truth and the lie, the facts and the fiction equally dependant from one another and to be performed and interpreted relationally and not substantially. This Lévi-Strauss-like “wild thought”, this successful crafting (bricolage), in and with history, in and with art, continues into the large epistolary venture which resulted with the projection “The Real Net Story” (Alexandria, 2009), that is, the book “Me Ptolemy MKD & H. M. the Nothing” where he captures a virtual picture of himself, of the other, of the time and space.

The projected world of **Jovan Šumkovski** (1962), proceeding from “Three New Institutions in Paris. Why Not...?” (Paris, 2006), through “New York in Skopje - Skopje Citizen in New York” (New York, 2007) and “Skopje as New York” (New York, 2008), all the way to his last - “Egyptian Cotton” (Alexandria, 2009), seem to vary and play with Baudrillard’s subject “Other from the Same”. In his first exhibition in Paris Šumkovski tries to verify visually, with a photographic hypothesis, the “existence” of the non-existing, yet so necessary, social institutions of our country in the center of culture and art - the city blessed with the Eiffel Tower, the Louvre and the Beaubourg. The titles of

the imaginary institutions are deliberately related to the things that we consider (same as the citizens of Paris) their triple exclusivity: the culture, the commerce and the cuisine. In the project “New York in Skopje - Skopje Citizen in New York” (New York, 2007) he proceeds from an obvious disappointment with the banality and dullness of an exhibition of the architecture of New York, held in the Museum of Contemporary Art in Skopje (2007) and refers to the ways of creatively rendering a “transfiguration of the commonplace”, as Artur Danto states in his book of the same name on the modern art from 1981. This rendition of transfiguration of the commonplace into artistic is what Jovan Šumkovski, with a playful *conversio simplex*, does in this project. On the other hand, the analogies in his next project “Skopje as New York” (New York, 2008) are not only incidental (*alea*) and concealed (*mimicry*), but they also have the elements of competition (*agon*) and thrill (*ilyn*x), according to the classical rule of the play and playfulness of Roger Caillois. This is why in his latest project, “Egyptian cotton” (Alexandria, 2009) this playfulness transforms into a supposed veristic cycle - our people in the world, and in this case it is the land of cotton - Egypt! This project is also in contact with the general project relation of Šumkovski which is based upon the supposed and completed photographic parallels, hypothesis and artistic utopias. The

search and the finding of the Egyptian popular and historic physiognomy which proceeds from and relates to similar faces photographed in Skopje leads to visual simulations of photo-magazine stories of the kind "our people in the world", but this time from an unexpected and not so immigrant-popular country as Egypt.

This is why the twelve stories of the three tellers (Tome, Stanko and Jovan), standing on the Macedonian, that is, Balkan balconies, once again assured us of the immanent architectonic of the art to create its bright worlds more beautiful and better than those of the reality. And these projections - from a balcony to a balcony - constitute the power of art!

Ivan Dzeperoski

АЛЕКСАНДАР, Париз
ALEXANDER, Paris
Cite des Arts
2006

Tome Adzиеvski

СПОМЕНИК НА ЕДЕН ПРЕДАВНИК

Господи спаси ги еретиците

Проектот “Господи спаси ги еретиците” е инспириран од текстот на GREIL MARCUS - Траги од кармин (тајната историја на XX век), објавен во списанието МАРГИНА, во превод на македонски јазик од главниот и одговорен уредник Пандалф Вулкански, човек кој несебично ја подржуваше (прекрасните лузери) и ширеше уметничката ерес во Македонија.

Tome Adzиеvski

MONUMENT TO A TRAITOR

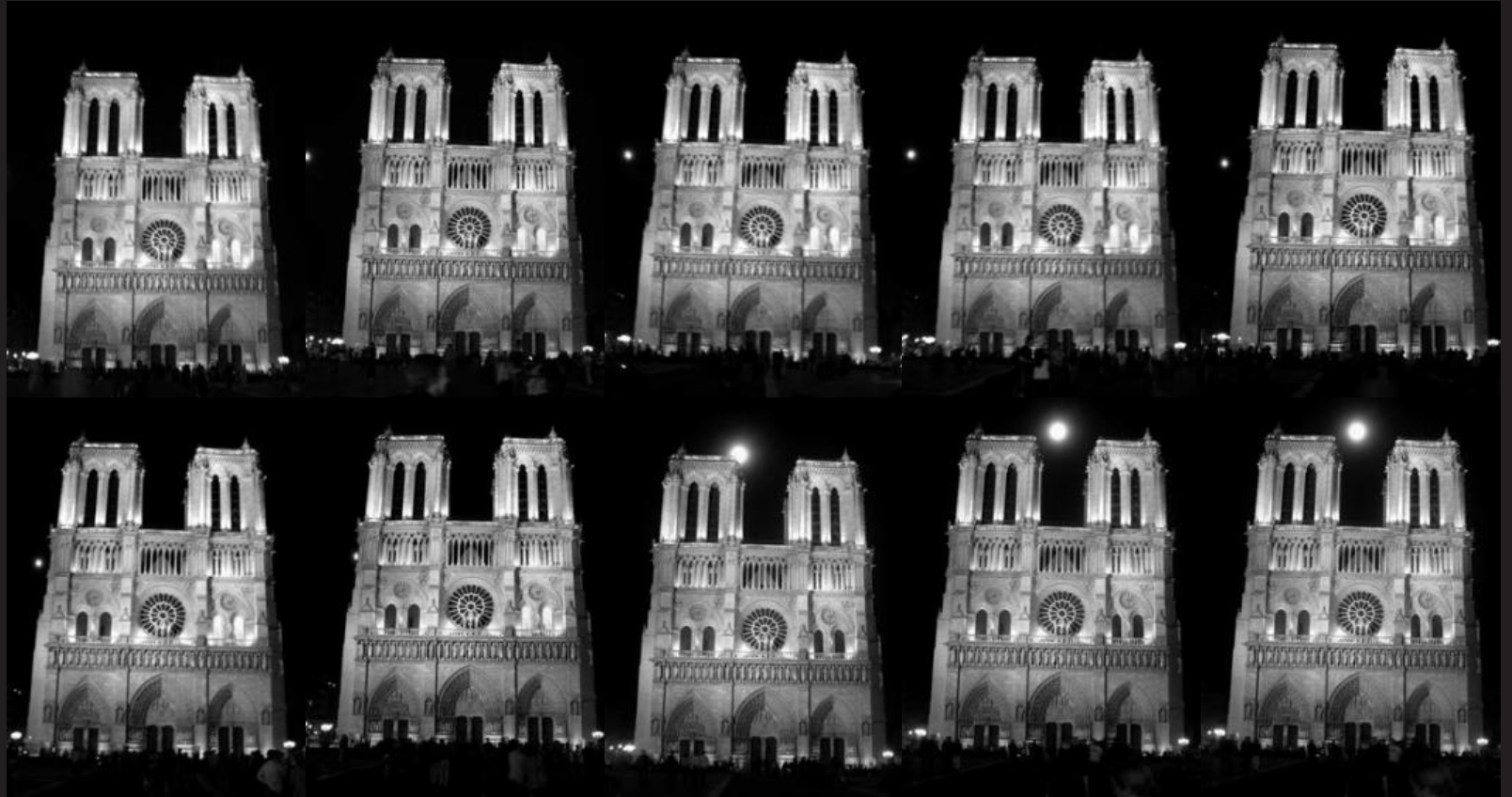
God, Save the Heretics

The project “God, Save the Heretics” was inspired by the text of Greil Marcus - “Lipstick Traces” (the secret history of the 20th century), published in the magazine “Margina”, translated to Macedonian by the editor in chief Pandalf Vulkanski, a man who selflessly supported (the wonderful losers) and spread the artistic heresy in Macedonia.

MAJ
03

Станко Павлески

Омаж на Жан Жорес - Модифицирано ®:

Про Курдистан и Баскија, и

Мемориски точки и дигресији - Од албумот на

Стојко Македон Беломорски

Делото егзистира во својата херметичност. Љубопитноста и проективноста на реципиентот, прашалниците и загатките што притоа произлегуваат и возбудата во откривањето се алатките за влез во времепловот од настани-сликите и значењата (поттикнати од 137-те фотографии и 70-тината принтови во папката) поврзани со Франција и Македонското прашање, по неколку суштински линии, и одредени чувствителни точки за Французите низ историјата, а битни за насоките во развојот на вкупните односи во светот.

Вообразувањето на суштините и изнаоѓањето на патеките кон откривањето на делото, всушност е самото дело.

Исписот на сидот - TEATRE SARAH BERNHARDT - 25 OCTOBRE 1903 (иако е очигледно дека местото, времето и настанот добиваат некаква мета значење), упатува на митингот одржан во Париз, во организација на Социјалистичката партија на Франција на чело со Жорес, всушност нивната секција “Про Ерменија и Македонија”, на кој присуствуваат видни имиња, а меѓу другите говорат и, Жорес, Ромен Ролан, Виктор Берар и Алберт Ајнштајн.

Stanko Pavleski

Hommage to Jean Jaurès - Modified ®:

Pro Kurdistan and Basque, and

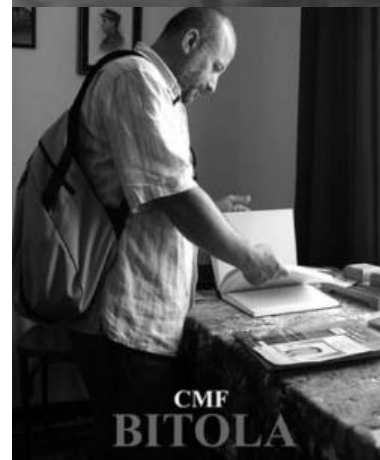
Memory points and digressions - From the album of

Dick Makedon White-see

The work of art exists in its confinement. The curiosity and the projection of the recipient, questionnaires and puzzles that whilst result and the excitement of discovering are the means of entering the time traveling of the events-images and the meanings (provoked by 137 photographs and 70 prints in a folder) related to France and the “Macedonian Question”, on a several essential lines, and specific historically delicate events for the French people, but on the other hand, crucial to the course of development of the overall relations in the world.

Conceiving the essences and finding paths to the discovery of the work of art is actually the work of art itself.

The writing on the wall - TEATRE SARAH BERNHARDT - 25 OCTOBRE 1903 (although it is obvious that the place, the time and the event gain certain meta-meaning), points out to the rally held in Paris, organized by the Socialist Party of France lead by Jean Jaures, and their subdivision “Pro Armenia and Macedonia”, bringing together prominent speakers such as Jean Jaures, Romain Rolland, Victor Bérard and Albert Einstein, among others.

TEATRE SARAH BERNHARDT

25 OCTOBRE 1903

TEATRE SARAH BERNHARDT
25 OCTOBRE 1903

Јован Шумковски

Три нови институции во Париз, зошто да не...?

Jovan Shumkovski

Three new institutions in Paris, why not ...?

**Chambre
de Commerce
de République
de Macédoine**

АВТОМОБИЛСКИ ПРОЗОРЕЦ 1, Њујорк
A CAR WINDOW 1, New York
Gallery MC
2007

Томе Ациевски

**Азил-Азил (пет години подоцна)
-Роденденот на дедо Илија -**

Намерата на авторот е проектот “Азил-Азил”, кој е за првпат изложен во 2002 година да го излага на секои пет години, инспириран од нови содржини од неговото најблиско семејство.

Tome Adziewski

**Asylum-Asylum (five years later)
-Granpa Ilija's birthday-**

The aim of the autor is to exhibit the project “Asylum-Asylum” which was established in 2002 on five-year intervals, each inspired by the new contents in the author's close family.

Станко Павлески
Театар Томас Харлан
10 Септември 1901

Три исти календари А5, со 70 дизајнирани страници, што зафаќаат по прашања на американското присуство на нашите простори, од 1831, со востановувањето на нивното економско претставништво во Солун, и нашето, тргнувајќи од 1492, кога првиот македонец - Драган од Охрид (капетан на топциите на бродот на Кристофер Колумбо, од Индијанците славен како Огнениот Аран) стапува на американска почва.

Но, Наместо вовед во делото, еден скопски графит: Ебеш учење – учи ебење!

На дофат на очиве, проседиот господин кој го допишуваше своето писмо, до хипноза непрестајно го извикуваше напишаното и неверојатно, попат и онаа Витгенштајнова: За она за што неможе да се зборува, треба да се молчи.

Што има ова со мене, сем сцената? А со вас?

Stanko Pavleski
Thomas Harlan Theatre
10th September 1901

Three calendars (same format) - A5, containing 70 designed pages, initiating questions about the American presence in our lands since 1831, with the founding of the Economics

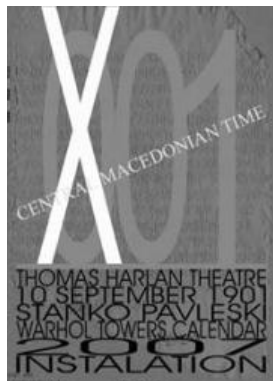
department in Salonika, and our presence, starting from 1492, as the first Macedonian - Dragan from Ohrid (the Captain of the gunners aboard the Christopher Colombo's boat, praised by the Indians as the Fiery Aran), who embarked on American soil.

But, instead of an introduction to the artwork, here is graffiti from Skopje: Fuck studying - study fucking!

Within my eye's reach, the gray-haired gentleman who was

finishing his letter was exclaiming the written incessantly, to the point of a state of hypnosis, and unbelievably also exclaiming the Wittgenstein's saying: "What we cannot talk about we must pass over in silence."

What does this have to do with me, apart from the scene? And what does this have to do with you?

Јован Шумковски

Њујорк во МСУ, Скопјанец во Њујорк

Императивот на оваа фото компилација е од една по мене неинспиративна изложба „Монументите на Њујорк“ (МСУ, Скопје, 2006) да се создаде кратко повеќаголно авторско видување на истата тема. Резултатот го сочинуваат десет групи на фотографии составени од по три погледи на значајни објекти од овој град: кадри од мојата посета на актуелната изложбата; локациите во Њујорк низ еден вид туристичка фото-репортажа, а трите фотографии продуцирани за оваа изложба се амбиенти и предметност конотирани со истите објекти низ социјално пластичен фотографски јазик.

Јован Шумковски

New York in the MoCA Skopje, a citizen of Skopje in New York

The imperative of this photo compilation that is arising from, according to my opinion, uninspirational exhibition “The Monuments of New York” (MoCA, Skopje, 2006) has created a short multi-angle artist’s observation of the same title.

The results consist of ten groups of photographs, composed of three views each of the well-known monuments in the city.

- Shots of my visit to the actual exhibition.
- Respective locations in New York through a kind of tourist photo reportage.
- The last photographs have been produced for this exhibition and contain ambient and elements in connotation with those monuments expressed through a social-plastic photo language.

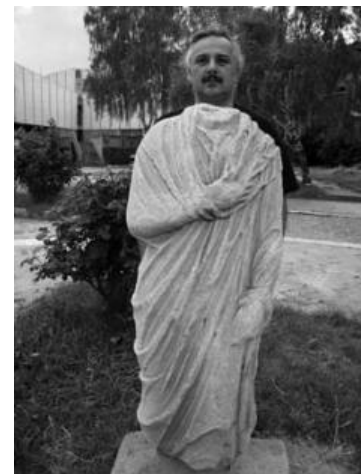

АВТОМОБИЛСКИ ПРОЗОРЕЦ 2, Њујорк
A CAR WINDOW 2, New York
Gallery MC
2008

Томе Ациевски
АРТИЗМУС-ПРИМИТИВИЗМУС

Tome Adziewski
ARTISMUS-PRIMITIVISMUS

Станко павлески

Театар Маркус Гарвеј & Ман Реј 1913,
претставува:
Њујорк via Дар ес Салам: Црно – Бели транс
перверзии

Гостуваат:

- **Театар Хеке 1813**, претставува: *Европјаните:*
Ние Африканците одиме дури и на глава, но
Европјаните не мислат ниту со срцето
- **Театар Томо Нијиренда Мваена Лесо**
1925, претставува: *Американците:* Ќе дојдат
Американците и ќе ги протераат белите луѓе,
тогаш белите жени ќе им служат на црните жени
- **Историски Театар 2013**, претставува:
Македонците: Крај на Историјата – Крај на
категоријалното – Уметноста е само декор

Фотографија: Роберт Јанкулоски; Шминка: Горан;
Модели: Наталија, Андријана, Давид и авторот

Stanko Pavleski

Marcus Garvey & Man Ray Theatre 1913:
presents – New York via Dar es Salaam:
Black – White trans perversions

Starring:

Hehe Theatre 1813: presents – The Europeans:
We, the Africans walk even on head, but the
Europeans do not think with the heart.
Tomo Nyirenda Mwana Leso Theatre 1925:
presents – Americans: The Americans will come
and banish the white people, then the white
women will serve the black women.
History Theatre 2013: presents – The
Macedonians: End of history – End of the
categorization – Art is just a décor.

Photography: Robert Jankuloski; Make up: Goran;
Models: Natalija, Andrijana, David and the artist.

Јован Шумковски

Скопје како Њујорк

Фотографскиот паралел слалом меѓу Скопје и Њујорк примарно е продуциран да ја проследи новата генерација Скопјани кои живеат или престојуваат во Њујорк. Да се одморат од фолклорот и домицилната дневна политика и релаксирано да ги проследат визуелните компарации меѓу овие два града.

Jovan Shumkovski

Skopje as New York

The photograph parallel slalom between Skopje and New York is primarily produced to be consumed by the new generation of citizens of Skopje who live or stay in New York. To forget the folklore and the domicile daily politics for a while and to enjoy the visual comparison between both cities.

СКАРАБЕЈ, Александрија
SCARAB BEETLE, Alexandria
Jesuit Cultural Center
2009

Томе Ациевски

ARABESKA - MADASS (дишечки кожни перници-шолта)

Како да препознаете мистик во огромна толпа посетители на музеј? Често стои пред уметничко дело и се поклонува, скришум го допира, се ниша лево десно, напред назад и најчесто долго седи и медитира на некоја клупа во галеријата. Доживеаните чувства - радост, немир, воодушевување и среќа за него се еквивалент на религиозни чувства. Тие чувства тој ги прима со седење. Лицето често му е озарено а телесните пози му потсетуваат на ритуални движења. Како и секоја религија така и неговата има своја иконографија, - музејски библиотеки како олтари, календари со икони, беџови со лого на храмот, каталози и монографии на неговите идоли. Се разбира тука е и новиот ритуален реквизит ШОЛТА-симболот на неговата религија. Проектот MADASS е визуализација на таа и некоја нова иконографија во молитвениот ритуал на овие мистици. Во просторот на галеријата поставени се повеќе кожни перници-шолта. Мистиците седнуваат на шолта и ритуално подрипнуваат (за шолтата да вовлече воздух во себе) медитираат на неа или разгледуваат печатен материјал ставен во близина, комуницираат меѓу себе и дебатираат за својата религија (повеќето од нив немаат никаква потреба од гледање на изложбите). На овој начин ритуалот е целосен, мистикот се соединува со уметноста присутна во архитектурата. ОДГОВОРОТ за повторната СИНТЕЗА овие мистици не го бараат во постоењето на иконите, тие никогаш и не престанале да постојат, туку во нивните следбеници кои фанатично веруваат во нив.

Tome Adziewski

ARABESQUE- MADASS(breathing leather cushions-sholta)

How to recognize a mystic in a crowd of museum goers? He usually stands in front of an artwork and bows, touches it discreetly, swings left and right, back and forth or often meditates for a long time on a bench in the gallery. The experienced feelings – joy, agitation, delight and happiness are for him an equivalent of religious feelings, his face is often enlightened and his body posture reminds of ritual movements. As any religion, his also has its iconography - museum libraries as altars, calendars with icons, badges with the temple logo, catalogues and monographs of his idols. Of course here is the new ritual accessory SHOLTA, the symbol of his religion. The project ARABESQUE is a visualization of that and of a kind of a new iconography in the praying ritual of these mystics. The gallery rooms usually include several leather cushions - sholta. After bowing to the icons, the mystics sit down on the sholta and ritually bounce (allowing the sholta to suck in some air), they meditate on it read through the printed publication scattered around, communicate among themselves and debate on their religion. Thus the ritual is complete, the mystic joins with the art included in the architecture. These mystics do not look for the ANSWER to the repeated SYNTHESIS in the existence of icons since they have never ceased to exist, but in their followers who fanatically believe in them.

Станко Павлески

Јас Птоломеј МКД & Н.В. Ништото

Проектот се состои од книга-art book (самостојно издание, Арт-мултипликат во тираж од 10 авторски примероци, 345 стр. А5 формат) со истоимен наслов, поставена на постамент, и иста, отпечатена на А4 формат, разложена на сид.

Проектот го вклучува и моето официјално подарување два примероци од книгата на Александриската Библиотека, а нивната благодарница станува дел од делото.

Во поговорот:

Real Net Story

Најновиот проект на Станко Павлески е конструиран од спонтаниот процес на реалната деинтимизација низ интернет кореспонденцијата со една негова некогашна студентка и сегашна уметничка. Иако е неплански значаен по електронски пат, овој проект е доказ на можноста за создавање во двајца низ неколкумесечно контактирање преку skype, chat или e-mail алатките.

Суровата девственост на таквото мисловно-чувствено-сетилно разголнување низ искреноста и вистинитоста во релационата размена на гледиштата, снисштата и фантазиите, упатува на нова граѓа за создавање дело кое од своја страна бара и нова термиолошка одредница. Каква и која ќе биде дефиницијата и не е толку суштествено, колку што е значајно сознанието за напуштањето на старата матрица на проективната уметност и нејзина замена со неинтервенираната вистина: односно супституција на уметничката со вистинската стварност. Ова е од особена релевантност познавајќи ја генезата на уметниковото творештво која почнува со металната моќност на линеарната или компактната форма, продолжува со текстуалните записи врз металните подлоги односно со летризмот и концептуализмот врз хартија и во овој проект кулминира во виртуелната дијалогска естетика на интернетот.

Соња Абаџиева

историчар на уметноста и ликовен критичар

Stanko Pavleski

Me Ptolemy MKD & H.E. The Nothing

The project consists of a book - Art book (autonomous edition, Art-multiplicand, number of copies in circulation - 10 artistic samples, 345 pages A5 format) with the same title, placed on a plinth, and an equal copy of the book in A4 format, broken down on a wall.

The project also implements the official donation of two copies of the book, by me to the Alexandria Library in Egypt, and their Appreciation became a part of the artwork.

In The Appendix:

Real Net Story

The newest project of Stanko Pavleski is constructed of one spontaneous process of real intimacy through an internet correspondence with one of his former student and present artist. Although it began unplanned through an electronic mail, this project is a proof of the possibility of creation in two people through communication on Skype lasting several months, chat or e-mail tools. Cruel virginity of that contemplative-sensible exposure through honesty and truthfulness in relational exchange of perspectives, dreams and fantasies, indicates a creation of an act which seeks for new terminological determination. What the definition will be isn't so essential, but the fact of abandonment of the old matrix of projective art and replaced with non-intervene truth: actually artist's substitution with the reality. Of high relevance is the knowledge of the genesis of art beginning with metal possibility of linear or compact form, continuing with textual writings on metal bases actually with letrism and conceptualism on paper and virtual dialogical esthetics on internet culminates in this project.

Sonia Abadziva

Art historian & art critic

Јован Шумковски

Египетски памук – Наши луѓе во Египет

Дваесетина портрети на наши сограѓани (повеќето мои пријатели) кои во мојот проект стануваат протагонисти на современиот живот во А.Р.Египет. Портретите (20x30цм.) се регистрирани во Скопје а фото илустрацијата (4x6цм) за нивниот статус и место на живеење се барани на локации во Египет.

Визуелниот впечаток од овие фото хипотези е замислено да изгледаат како секвенци од патеписна ТВ емисија.

Jovan Shumkovski

Egypt cotton – Our people in Egypt

About twenty portraits of common people (most of them are my friends) who became main actors of the everyday life in AR of Egypt. The portraits (20x30 cm) have been registered in the City of Skopje and the small photos (4x6 cm) presenting their status and place of residence have been found on locations in Egypt.

The visual impression of these photo hypotheses is meant to look like as sequences of TV travelogue.

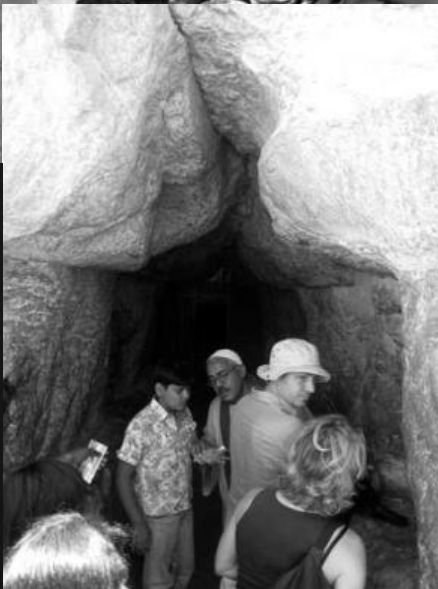

*Ана,
наставник
во женска
гимназија,
Каиро*

Издавач
Македонска академија на науките и уметностите

Published by
Macedonian Academy of Sciences and Arts

Предговор
Иван Џепароски

Preface
Ivan Dzeparoki

Англиски превод на предговорот
Марија Хаџимитрова Иванова

Translation of the preface in to English
Marija Hadzimitrova Ivanova

Фотографии:
Авторите

Photos:
Artists

Дизајн
Ладислав Цветковски

Design
Ladislav Cvetkovski

Печат
Маринг - Скопје

Printing
Maring - Skopje

Тираж
500

Copies
500

Проектот го помогна: **МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

